

Norsk Forbund for
Utviklingshemmede

www.nfunorge.org

E-post: post@nfunorge.org

Telefon: 22 39 60 50

Telefaks: 22 39 60 60

Bankgiro: 8200 01 93417

Orgnr: NO 943 260 672 mva

Kunnskapsdepartementet

Oslo, 20.12.2012

2.00/kv

Norsk Forbund for Utviklingshemmedes merknader til høringsnotat om forslag til endringer i opplæringslov og privatskolelov

Viser til høringsnotat fra Kunnskapsdepartementet hvor det foreslås endringer i opplæringslov og privatskolelov om spesialundervisning, psykososialt miljø, felles skolekretser og hjelp i opplæringen av personale som ikke er ansatt i undervisningsstilling.

Norsk Forbund for Utviklingshemmede (NFU) er en menneskerettighetsorganisasjon som både arbeider for full deltakelse og likeverd, og mot diskriminering. NFU skal ivareta interessene til mennesker med utviklingshemning og deres familier ovenfor sentrale, regionale og lokale myndigheter. NFU har 7800 medlemmer.

Innledningsvis vil vi bemerke at forslagene til endringer stort sett synes å være positive. Vi har imidlertid noen momenter vi ønsker å fremheve

- ♦ Vi mener det vil være uheldig ta bort halvårsrapportene for elever med spesialundervisning, idet utviklingshemmede elever allerede i dag får få tilbakemeldinger på sin fremgang på skolen i forhold til andre elever
- ♦ Det er positivt at man nå velger å lovfeste regler om personale som ikke er tilsatt i undervisningsstilling. Disse reglene bør imidlertid gjøres klarere.
- ♦ Vi mener innføring av felles skolekretser vil kunne føre til mer segregering i skolen

Plikt til å vurdere utbytte av opplæringen før vedtak om spesialundervisning - punkt 2.5

Vi mener i utgangspunktet det er positivt at skolenes utredningsplikt fastsettes i loven. Vi er imidlertid bekymret for at enkelte skoler kan ta dette til inntekt for å ikke henvise til PPT der dette klart er nødvendig. Selv om skolen har hatt en elev med utviklingshemning tidligere, innebærer ikke dette at de automatisk har nødvendig kompetanse til å følge opp neste elev med utviklingshemning. Alle elever har forskjellige behov, uavhengig av diagnose. Vi mener derfor det bør komme tydeligere frem at skolen har en plikt til å henvise til PPT der det klart er behov for dette.

Erstatte halvårsrapport om spesialundervisning med en årlig rapport - punkt 3.6

Vi har forståelse for at man synes det kan være hensiktsmessig å frigi mer av lærernes arbeidstid ved skolene. Vi mener imidlertid at tiden ikke bør frigis ved å fjerne halvårsrapportene.

Elever med utviklingshemning blir i dag sjeldent målt på kunnskap i skolehverdagen. De er ofte unntatt fra karakterer, prøver og nasjonale prøver. Dermed er det også vanskelig å måle faglig fremgang og se hvor det kan være behov for ekstra ressurser i undervisningen. Vi ser at halvårsrapportene er en av de få skriftlige tilbakemeldingene foreldre til elever med utviklingshemning får om elevens fremgang på skolen. Disse halvårsrapportene går grundig gjennom elevens IOP og hvordan eleven ligger an i forhold til denne. Denne informasjonen kan det være vanskelig å få tilgang til på samme måte gjennom en muntlig evaluering slik det er adgang til jf forskriftens § 3-11.

Elever med utviklingshemning er ofte ikke i stand til å gjøre rede for hva som skjer på skolen, og hva de har lært. Foreldre er derfor i stor grad avhengige av informasjon fra skole og lærerne for å kunne følge opp eleven hjemme. Samtidig vet vi også at svært mange elever ikke får den undervisningen de har krav på. Her er halvårsrapporten et viktig verktøy både for skole og foreldre for å "gjøre opp status" i forhold til hva eleven har lært det siste halvåret. Det er ofte etter utarbeidet halvårsplan at foreldre kontakter NFU for å få hjelp til å forbedre elevens opplæringssituasjon. Foreldrene har ikke fått tilstrekkelig informasjon fra skolen om skolehverdagen og opplæringssituasjonen tidligere. Derfor mener vi det er viktig at skolen plikter å utarbeide skriftlig halvårsrapport for elever som får spesialundervisning, og at man ikke kun baserer seg på den ordinære plikten skolen har i henhold til forskriftens § 3-11.

Samarbeid om utarbeiding og oppfølging av individuell plan - punkt 4.5

Vi mener det er positivt at det foreslås å lovfeste skolens plikt til å delta i arbeidet med individuell plan. Vi har merket oss at det er presisert at skolen ikke har noen plikt til å koordinere dette arbeidet, samtidig som det heller ikke er et forbud mot en slik koordinatorrolle. Skolen er imidlertid nærmest til å ha et slikt ansvar i noen situasjoner, eksempelvis når eleven har behov for koordinerte tjenester gjennom hele skoleløpet. Dette trenger ikke være store behov, men det kan eksempelvis være at eleven tilbringer noen dager i uken på avlastning. Da er ofte en kontaktperson ved skolen nærmest til å følge opp dette. Individuell plan vil også være et godt verktøy for å sikre at den planen som er lagt for en elev følges opp ved overgang mellom ulike skoleslag.

Vi mener derfor det bør komme enda klarere frem at skolen kan ha koordineringsansvaret for individuell plan dersom man finner dette hensiktsmessig. I mange tilfeller vil skolen være den som kjenner elevens behov best, og vil derfor også være best egnet til å ha en koordinatorrolle.

Erstatningsbestemmelse med delt bevisbyrde i opplæringslovens kapittel 9A – punkt 5

Vi mener en erstatningsbestemmelse om delt bevisbyrde vil styrke elevens rett til et godt psykososialt miljø, og vi er derfor positive til en slik lovendring.

Foreldelsesfristen for straff i opplæringslovens kapittel 9A – punkt 6

Vi mener en utvidelse av foreldelsesfristen til 5 år vil styrke elevens rettigheter idet den fornærmede da vil få lengre tid til å vurdere en eventuell straffesak. En regelendring kan også bidra til at skolene blir bedre på å forebygge brudd på reglene om det psykososiale miljøet.

Felles skolekretser mellom kommuner - punkt 7.8

Forslaget innebærer at to kommuner kan avtale at elever skal kunne gå på skole i nabokommunen. Vi ser at dette kan være hensiktsmessig der det er snakk om svært små skolekretser. Vi er imidlertid bekymret for at denne regelendringen kan føre til at enda færre elever med spesielle behov får adgang til å gå på nærskolen. Vi ser allerede i dag tendenser til at kommunen flytter elever med spesielle behov fra nærskolen til skoler med spesielle avdelinger for elever som trenger tilrettelegging. Dersom kommunen kan avtale at skoler i geografisk nærhet skal kunne defineres som nærskole, er vi redd for at dette kan føre til en økt bruk av slike spesialenheter. Mange foreldre opplever at de ikke har et **reelt valg** når det kommer til å velge skole, idet eleven ikke får den tilretteleggingen han eller hun har krav på ved en ordinær skole. Mange skoler bruker også dårlig økonomi eller manglende kompetanse som et argument for at elever med spesielle behov ikke kan gå på nærskolen. Vi mener den foreslåtte regelendringen vil kunne føre til at kommunen lettere kan fraskrive seg ansvaret for å tilrettelegge for elever med spesielle behov på nærskolen.

Videre er en slik avtale avhengig av at kommunestyret ikke vedtar endringer. For elever med utviklingshemning er det viktig med en forutsigbar skolehverdag. Det tar ofte lang tid å opparbeide et godt tillits- og samarbeidsforhold med de ansatte på skolen. Det vil derfor kunne slå svært uheldig ut dersom eleven grunnet en avtaleendring mellom kommunene må skifte skole midt i utdanningsløpet.

Personale som ikke er ansatt i undervisningsstilling - punkt 8.4

Det er positivt at det nå presiseres i lovteksten at assistenter ikke kan ha ansvaret for undervisningen. Vi ser at dette i stor grad skjer med elever som får eneundervisning eller blir undervist i mindre grupper. Det bør imidlertid komme enda klarere frem hvor grensen går. Noe av utfordringen med den utstrakte bruken av assistenter uten formell lærerkompetanse i skolen er jo nettopp dette at det er uklart for både lærer og assistent hvordan arbeidsfordelingen skal være mellom dem, og hvor stort ansvar en assistent rent faktisk kan ha.

Begrepene "ansvar for opplæringa", "hjelp til" og "nødvendig rettleiing" i forslag til ny lovtekst § 10-11 er vage begreper. Dersom målet med lovfestingen er å klargjøre og tydeligere når personale som ikke er tilsatt i undervisningsstilling kan bistå i opplæringen, bør lovteksten gjøres mer presis.

Med vennlig hilsen,

Vibeke Seim-Haugen (sign)
generalsekretær

Kristine Vierli (sgin)
juridisk rådgiver